

BÖLÜM 2

HENTBOL HAKEMLERİNİN STRES FAKTÖRLERİNİN İNCELENMESİ¹

Bekir Barış CİHAN²

Enis ATMACA³

GİRİŞ

Günümüzde spor denilince akla, büyük kitlelerin ilgi odağı olan birçok spor dalının yanında bir takım sporu olan hentbol oyunu gelmektedir. Hentbol oynanması kolay ve zevkli bir spor branşı olması sebebiyle psikolojik, sosyal, fiziki ve pedagojik değerleriyle gençliğin en sevdiği oyun haline gelmiştir. Hentbol güncel hayat içerisinde oldukça önemli bir yer edinmiştir. Bu yerini de hızlı bir şekilde geliştirerek devam ettirmektedir. Dünyanın değişik ülkelerinde farklı hentbol ekolleri vardır. Her ekol kendine özgü özelliklerle hentbola değişik zevkler katmaktadır⁽¹⁾. Günümüzde sporun tüm dallarında gerek performans, teknik-taktik gerekse oyun kuralları açısından büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Her ne kadar profesyonelliğin cazibesi karşı konulmaz gibi görünse de, sporun vitrininde amatör anlayış ağırlığını yitirmemiştir ve en azından eğitimciler gözünde böyle olmaya da devam edecektir. Sporun büyük kitlelerle bir eğitim aracı ve yaşama biçimi olarak sunulmasında spor ahlakının oluşturulması gereği göz ardı edilmemelidir. Bu anlayışın yerleşmesinde sporu belirlenen kurallar çerçevesinde bir disiplin olarak uygulamak üzere yetiştirilen hakemlerimizin önemi büyüktür⁽²⁾.

Ülkemizde hentbol hakemlerinin eğitiminde diğer federasyon ve branşlarda olduğu gibi hakem sınıflaması ve eğitim programı uygulanmaktadır. Hentbol hakem dereceleri (a) aday hakem, (b) il hakemi, (c) ulusal hakem, (d) uluslararası hakem olarak belirlenmiştir. Bu derecelerin haricinde klasman belirleme yöntemi uygulanmaktadır. Hakem klasman belirlenmesinde sezon öncesinde düzenlenen gelişim seminerine katılan hakemler bazı kriterlere göre (yabancı dil seviyesi,

¹ Bu çalışma Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yapılmış olan “Hentbol Hakemlerinin Stres Faktörlerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir

² Doç. Dr. Bekir Barış CİHAN, Bozok Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, bekirbaris_cihan@hotmail.com

³ Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, atmacaenis@hotmail.com

sel faktörler ile hakemlik klasmanı arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Alan yazın incelendiğinde, Koca ve Yıldız⁽⁹⁾ tarafından yapılan çalışmada, hakemlik klasmanı azaldıkça stresin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Güllü ve Yıldız⁽¹⁸⁾ tarafından yapılan bir başka çalışmada, hakemlik klasmanı ile stres düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmalar, bu araştırmayı desteklemektedir.

Yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında, aşağıda bulunan önerilere dikkat edilebilir. Türkiye Hentbol Federasyonu Merkez Hakem Kurulu tarafından hakemlere, stres ve stresle başa çıkma yolları konusunda düzenli olarak seminer, eğitim, konferans verilmesi, hakemlerin stres düzeylerini minimum seviyeye indirebilir. Müsabaka esnasında hakemlerin stres düzeyini artıracak ortam ve olayların en aza indirgenmesi için paydaş kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılması. Türkiye Hentbol Federasyonu Merkez Hakem Kurulu tarafından hakemlere yönelik müsabakalara hazırlık kampları düzenlenebilir. Bu kamplarda hakemlere mental antrenman uygulanabilir. Hakemlerin stres faktörlerini azaltmak veya ortadan kaldırmak için özellikle bireysel ve örgütsel düzeyde farklı modeller geliştirecek araştırmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

1. Sevim, Y. (2006). *Hentbol teknik taktik*, 1. Baskı, Ankara, Gazi Büro Kitabevi.
2. Akçıl, A. (1996). Voleybolda hakem ve performans. *Voleybol Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 96/2, s. 4-8.
3. THF; Merkez Hakem Kurulu. (1998). Talimatı, Ankara.
4. Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
5. Robbins, S.P., Decenzo, D.A. and Coulter, M. (2013). *Fundamentals of management*, (Yönetimin Esasları). Çeviri Editörü: Adem Ögüt, Değişim ve Yenilikçiliği Yönetme, Münevver Çetin, Ankara: Nobel Kitabevi.
6. Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17.baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
7. Çakmak, M.T. (2011). Faal futbol hakemlerinin stres kaynaklarının tespiti. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Spor Yönetim Bilimleri Programı, Ankara.
8. Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Atif İndeksi, 1-360.
9. Koca, S., ve Yıldız, S.M. (2018). Futbol hakemlerini strese iten faktörler, iş tatmini ve iş performansı ilişkisinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 195-207.
10. Ilgar Araç, E. and Cihan, B. B. (2018). Determination of stress factors according to variables and investigation of their relation to empathetical inclination of karate referees, *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 9, 33 1973-1995.
11. Yalçın, İ., Soyer, F., Ramazanoğlu, F., & Aksu, A. (2016). Futbol hakemlerinin karar verme ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 5681-5692.
12. Goldsmith, P. A. and Williams, J. (1992). Perceived stressors for football and volleyball officials from three rating levels, *Journal of Sport Behaviour*, 15, 106-118.

13. Nikbakhsh, R., Alam, S. and Monazami, M. (2013). The Relationship between emotional intelligence, Communication Skills and Stres Among Iranian Premier League Referees, *Scholars Research Library*, 4: 196-203.
14. Kaissidis, R. A. and Anshel, M.H. (2000). Psychological predictors of coping responses among Greek basketball referees, *Journal of Sport Behavior*, 140, 329-345.
15. Rainey, D. (1999). Source of stress, burnout, and intention to terminate among basketball referees, *Journal of Sport Behavior*, 22, 578-591.
16. Sayiner, B., Ekmekçi, R., Sözen, D. and Anshel, M. (2009). Basketbol hakemlerinin stres kaynakları ve başa çıkma yöntemleri, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 15, 27-36.
17. Tsorbatzoudis, H., Kaissidis, R.A., Partemian, S. and Grouios, G. (2005). Sources of stress among Greek team handball referees: Construction and validation of the handball officials sources of stress survey, *Percept Mot Skills*, 100(3), 821-830.
18. Güllü, S., ve Yıldız, S. M. Stres kaynaklarının futbol hakemlerinin performansına etkisinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 146-155.
19. Yalçın, İ., Soyer, F., Ramazanoğlu, F., & Aksu, A. (2016). Futbol hakemlerinin karar verme ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 5681-5692.